

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Peldu iela 25, Rīga, LV-1494, tālr. 66016740, e-pasts pasts@varam.gov.lv, www.varam.gov.lv

Rīgā, 05.07.2023. Nr. 1-132/3857

Uz _____ Nr. _____

Rīgas valstspilsētas pašvaldībai

Informācijai:
Latvijas Republikas tiesībsargam

Par vidējās izglītības pieejamību

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – ministrija) Pašvaldību likuma 64. panta otrajā daļā noteiktajā kārtībā ir saņēmusi Latvijas Republikas tiesībsarga (turpmāk – tiesībsargs) vēstuli “Par Rīgas valstspilsētas pašvaldības rīcību” ar pielikumiem, kurā ministrija informēta par Rīgas valstspilsētas pašvaldības (turpmāk – pašvaldība) darbā konstatētajiem trūkumiem, kas skar bērnu tiesību aizsardzību.

Tiesībsargs ar 2023. gada 29. jūnija vēstuli Nr.1-8/25 “Par vidējās izglītības pieejamību” ir vērsies arī pašvaldībā un Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamentā (turpmāk – departaments), vēršot uzmanību uz departamenta 2023. gada 1. martā pieņemtajiem iekšējiem noteikumiem Nr. DIKS-23-9-nts “Kombinētā iestājpārbaudījuma organizēšanas kārtība un vienotu kritēriju noteikšana izglītojamo uzņemšanai 10. klasē Rīgas valstspilsētas pašvaldības izglītības iestādēs” (turpmāk – iekšējie noteikumi), kuri paredz vispārējo vidējās izglītības iestāžu tiesības kā uzņemšanas kritēriju noteikt iestājpārbaudījuma rezultātu (VII. nodaļa) vai vērtējumus mācību priekšmetos pamatizglītības sertifikātā (VIII. nodaļa). Abos gadījumos (27. un 30. punkts) izglītojamo var uzņemt, ja mācību sasniegumi, beidzot 9. klasi, atbilst šādiem kritērijiem: 1) gada vērtējumi apliecībā par vispārējo pamatizglītību visos mācību priekšmetos nav zemāki par četrām ballēm; 2) gada vērtējums latviešu valodā apliecībā par vispārējo pamatizglītību nav zemāks par piecām ballēm; 3) vērtējums katrā mācību priekšmetā pamatizglītības sertifikātā nav zemāks par 40 procentiem (2023./2024. mācību gadā – par 35 procentiem).

Izvērtējot iekšējos noteikumus iekļautos uzņemšanas kritērijus, tiesībsargs secinājis, ka pašvaldība nav ievērojusi Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 4. punktā noteikto pašvaldības autonomo funkciju gādāt par iedzīvotāju izglītību, tostarp nodrošināt vidējās izglītības pieejamību un Izglītības likuma 17. panta pirmajā daļā noteikto, ka katras pašvaldības pienākums ir nodrošināt jauniešiem iespēju iegūt vidējo izglītību. Tiesībsargs vērsis uzmanību, ka, nosakot vispārējās vidējās izglītības iestādēm vienādus uzņemšanas kritērijus ar Rīgas valsts ģimnāziju, kuras pēc būtības ne tikai īsteno vispārīgizglītojošas vidusskolas funkcijas, reģionālā metodiskā un pedagogu tālākizglītības centra funkcijas, bet vienlaikus arī atbalsta un veicina izglītojamo izcilību, kas nozīmē nepieciešamību pēc papildus kritēriju un padziļinātu zināšanu izvērtēšanas izglītojamā uzņemšanai vispārējās vidējās izglītības programmā kādā no Rīgas valsts

ģimnāzijām, liedz vispārējās vidējās izglītības apguves iespējas tiem izglītojamajiem, kuri ir saņēmuši dokumentus par pamatizglītības programmas apguvi, bet vienā no mācību priekšmetiem vērtējums gadā ir zemāks par četrām ballēm. Kā norādīts tiesībsarga vēstulē, pašvaldība ir nepareizi iztulkojusi Vispārējās izglītības likuma 41. panta otro daļu – dibinātājam ir noteiktas tiesības vērtēt un saskaņot izglītības iestādes ieceri noteikt iestājpārbaudījumus un uzņemšanas kritērijus, bet ne tiesības dot norādījumus izglītības iestādēm, kādi uzņemšanas kritēriji nosakāmi. Lēmums par uzņemšanas kārtību ir izglītības iestādes kompetencē un Vispārējās izglītības likuma 41. panta otrajā daļā noteiktajai prasībai saskaņot uzņemšanas kārtību ar dibinātāju būtu jānovērš situācijas, kad visas pašvaldības vidējās izglītības iestādes nosaka augstākus uzņemšanas kritērijus, nekā tie, kas nepieciešami pamatizglītības iegūšanai, tādējādi liedzot brīvi pieejamu vidējo izglītību pašvaldībā. **Pašvaldībai atbilstoši Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas 4. punktam jā rūpējas, lai iedzīvotājiem saglabātos iespēja iegūt bezmaksas vispārējo vidējo izglītību klātienē.**

Arī Izglītības un zinātnes ministrijas ieskatā, pieņemot iekšējos noteikumus, pašvaldība Vispārējās izglītības likuma 41. panta otro daļu ir tulkojusi paplašināti, kas ir pretrunā ar bērna labāko interešu un tiesību uz izglītību nodrošināšanu, jo iekšējos noteikumos uzņemšanas kritēriji paredz augstākas prasības, kādas izglītojamam noteiktas izglītības dokumentu saņemšanai par pamatizglītības programmas apguvi.

Ministrijas kompetence ir noteikta Ministru kabineta 2022. gada 14. jūlija noteikumos Nr. 434 “Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas nolikums” un Pašvaldību likuma 64. panta pirmajā daļā, saskaņā ar ko ministrija pārrauga pašvaldību darbību atbilstoši Pašvaldību likumam.

Ministrija, ņemot vērā tiesībsarga un Izglītības un zinātnes ministrijas pausto viedokli un īstenojot pašvaldību pārraudzības funkciju, lūdz pašvaldību **līdz 2023. gada 14. jūlijam** sniegt ministrijai informāciju par veiktajām un/vai plānotajām darbībām, lai novērstu tiesībsarga un Izglītības un zinātnes ministrijas konstatēto attiecībā uz augstāku uzņemšanas kritēriju noteikšanu vispārējās vidējās izglītības iegūšanai pašvaldības izglītības iestādēs.

Ar cieņu
valsts sekretāra vietnieces p. i.
Pašvaldību departamenta direktora
vietniece pašvaldību attīstības jautājumos

I. Bursevica